

## LAKIALOITE 140/2003 vp

### Laki opintotukilain 19 §:n muuttamisesta

#### *Eduskunnalle*

#### ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan muutettavaksi opintotukilain (65/1994) 19 §:n vanhempien tulojen tarveharkintaista huomioon ottamista koskevaa

säännöstä siten, ettei myöskään toisen asteen opiskelijoiden vanhempien tuloja oteta huomioon opintotukea myönnettäessä.

#### PERUSTELUT

Vuonna 1994 voimaan tulleen opintotukilain 19 §:n mukaan muiden kuin korkeakouluopiskelijoiden ja aikuisopintorahaan oikeutettujen opiskelijoiden vanhempien tulot otetaan huomioon opintorahaa myönnettäessä, jos opiskelija on alle 20-vuotias, sekä asumislisää myönnettäessä, jos opiskelija on alle 18-vuotias. Jos opiskelija on avioliitossa tai elatusvelvollinen, ei vanhempien tuloja kuitenkaan oteta huomioon.

Alle 20-vuotiailla toisen asteen opiskelijoilla opintorahan määrään vaikuttavat vanhempien tulot, vaikka opiskelija asuisi jo itsenäisesti omassa taloudessaan ja vaikka vanhempien tulot olisivat enintään suomalaista keskitasoa. Vanhempien tulot eivät myöskään anna todellista kuvaa heidän kyvystään rahoittaa nuoren opiskelua vieraalla paikkakunnalla. Ylipäätään ei ole kohtuullista edellyttää, että vanhemmille kuuluu velvollisuus osallistua täysi-ikäisen lapsensa opiskelusta aiheutuviin kustannuksiin, kun otetaan huomioon, että heidän lainmukainen elatusvelvollisuutensa on päättynyt lapsen täytettyä 18 vuotta.

Vanhempien tuloraja opintotukea myönnettäessä on pysynyt samana opintotuki uudistuksesta saakka ilman, että siihen on tehty edes inflaatiotarkistuksia. Käytännössä se on merkinnyt tarveharkinnan tosiasiallista kiristymistä, mikä näkyy alle 20-vuotiaiden tuensaajien keskimääräisen opintorahan pienenemisenä ja tuensaajien määrän vuosittaisena vähentymisenä. Opintorahan leikkautuminen alkaa, kun molempien vanhempien yhteenlaskettu vuositulo ylittää 27 300 euroa. Opintoraha evätään kokonaan, kun molemmat vanhemmat ansaitsevat noin 1 700 euroa kuukaudessa. Tuen epääminen tapahtuu siis tulotasolla, joka on selvästi alle suomalaisten keskipalkan.

Kaikki hyvätuloisetkaan vanhemmat eivät tue nuoren opiskelua. Nykyinen järjestelmä luo tilanteita, jotka synnyttävät perheen sisäisiä ristiriitoja. Useissa perheissä oletetaan, että täysi-ikäinen nuori vastaa itse taloudellisesta tilanteesta. Tämä tuo nuorelle vaikeuksia suoriutua

opiskelustaan. Toisen asteen opiskelussa esimerkiksi opiskelumateriaalikulut voivat olla suuremmat kuin korkeakouluissa.

Alle 20-vuotiailla itsenäisesti asuvilla korkeakouluopiskelijoilla opintorahan määrään eivät vaikuta vanhempien tulot. Tällainen tilanne asettaa siten toisen asteen opiskelijat ja korkeasteen opiskelijat perusteettomasti eriarvoiseen asemaan.

Suurten ikäluokkien siirtymisestä eläkkeelle seuraa lähivuosina vaikea työvoimapula. Erityisesti ammatillisesta koulutuksesta valmistuvista tulee olemaan pulaa työmarkkinoilla. Eriarvoistava opintotukilaki ei ainakaan lisää nuorten hakukkuutta ammatilliseen opiskeluun.

Epäoikeudenmukainen vanhempien tuloihin perustuva opintorahan tarveharkinta pitää poistaa myös itsenäisesti asuvilta alle 20-vuotiailta toisen asteen opiskelijoilta. Tämä helpottaisi näiden opiskelijoiden toimeentulo-ongelmia. Opintorahan tarveharkinnan poistaminen kaikil-

ta itsenäisesti asuvilta yli 18-vuotiailta maksaisi Kelan arvioiden mukaan noin 20 miljoonaa euroa. Lakialoitteella yhdenmukaistetaan opintotukijärjestelmää ja tasa-arvoistetaan eri koulustasteiden opiskelijoiden asemaa. Perustuslain 6 §:n 2 momentti on yksiselitteinen: "Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella".

Opintotukilain 19 §:n muuttaminen esitetyllä tavalla on opiskelijoiden yhdenvertaisuuden kannalta tärkeää, koska toisen asteen opintotuki on tasoltaan selvästi heikompi kuin korkeasteen opiskelijoiden opintotukijärjestelmä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:*

## Laki

### opintotukilain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*kumotaan* 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/1994) 19 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 19 §:n 2 momentti laissa 1427/2001 ja 19 §:n 3 momentti laissa 734/2001, sekä *muutetaan* 19 §:n 1 momentti seuraavasti:

#### 19 §

##### *Vanhempien tulojen huomioon ottaminen*

Vanhempien tuloja ei oteta huomioon tässä laissa tarkoitettujen toisella asteella opiskelevien, korkeakouluopiskelijoiden ja aikuisopinto-

rahaan oikeutettujen opintotukea myönnettäessä.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä \_\_\_\_\_ kuuta 20 \_\_\_\_ .

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 2003

Unto Valpas /vas  
Kaarina Dromberg /kok  
Mikko Kuoppa /vas  
Marjaana Koskinen /sd  
Petri Salo /kok  
Toimi Kankaanniemi /kd  
Veijo Puhjo /vas  
Suvi-Anne Siimes /vas  
Jaakko Laakso /vas  
Pentti Tiusanen /vas  
Annika Lapintie /vas  
Markus Mustajärvi /vas  
Leena Rauhala /kd  
Kari Kärkkäinen /kd  
Outi Ojala /vas  
Päivi Räsänen /kd  
Mikko Immonen /vas

Matti Kauppila /vas  
Jukka Gustafsson /sd  
Esa Lahtela /sd  
Kari Uotila /vas  
Lauri Oinonen /kesk  
Seppo Lahtela /kesk  
Raimo Vistbacka /ps  
Timo Soini /ps  
Marja Tiura /kok  
Raija Vahasalo /kok  
Irja Tulonen /kok  
Tuula Nurmi /kok  
Pekka Kuosmanen /kok  
Esko Kurvinen /kok  
Pertti Hemmilä /kok  
Matti Kangas /vas  
Erkki Virtanen /vas